

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 28

Indhold

- Korn
- Ændrede godkendelser/strategi efterårsplanteværn
- Raps
- Aktuelt i raps
- Frøgræs
- Afpudsning af frøgræsudlæg
- Generelt
- Forbud mod jordbearbejdning før vårsæd
- Sen etablering af efterafgrøder
- Sådan opfylder du aktivitetskravet for grundbetaling på brak- og græsarealer

KORN

Ændrede godkendelser/strategi efterårsplanteværn

Af planterådgiver Birgit Vestergård

Der sker en del vedr. pesticiderne i denne tid... For overskuelighedens skyld, prioriterer vi efterårsmidler i nedenstående.

Ukrudtsmidler

Prosulfocarb (Boxer/Roxy/Fidox) er stadig basismidlet ved ukrudtsbehandling i vintersæd. Men der er brug for en partner, som resistensbryder, som erstatning ved dårligt "Boxer-vejr" eller blandingspartner mod visse ukrudtsarter. Så længe Mateno Duo og DFF/Legacy 500 SC/Sempre SC er på lageret, benyttes disse naturligvis. De må bruges indtil d. 1.december i år.

Fenix, der den ene komponent i Mateno Duo, har fået udvidet godkendelsen til vinterkorn med op til 0,58 l/ha i st 10-13. Der må kun behandles én gang pr sæson og der indføres et afstandskrav på 2 m til veje m.m. 0,58 l svarer indholdet af "Fenix" i 0,7 l Mateno Duo.

Fenix er derfor relevant sammen med prosulfocarb hvis man ikke har Mateno Duo og:

- Der er besværligt græsukrudt som f.eks. Italiensk rajgræs, væselhale m.fl. Her er Fenix resistensbryder, og effekten af prosulfocarb forbedres ved iblanding. Ifølge Bayer A/S er der ikke samme risiko for afgrøde-påvirkning, så der kan fint blandes, også i rug og byg. OBS dog at græs-effekten er mindre i Fenix i forhold til Mateno Duo, så Boxer-dosis bør øges.
- Det ikke er "Boxer-vejr" på kornets st 10-11. I så fald må der behandles med Fenix alene på dette tidspunkt, efterfulgt af prosulfocarb m.fl. senere.
- Der er mange kamille, især hvis de er resistente mod "minimidlerne". Her vil Fenix forbedre effekten af Boxer. Kan man ikke bruge Mustang F. som opfølgning mod kamille til foråret, bør der også tilsættes 30-40 g/ha Pico 750 WG (beskrevet nedenfor) til Boxer-Fenix-blandingen

Ifølge Bayer A/S vil det meste Fenix til salg være med gammel etikette. Vil man bruge "gammelt" Fenix (reg.nr. 18-417) i sin vintersæd, skal man have den nye etikette printet eller på sin telefon:

NB i så fald skal alle kravene på den nye etikette overholdes ved brug.

Pico 750 WG kan især supplere Fenix's dårligere effekt mod ager-stedmoder og ærenpris i forhold til DFF/Mateno Duo. Ifølge Planteværn Online svarer 19 g Pico 750 til 0,05 DFF mht. effekt på små stedmoder. Pico 750 har - modsat DFF - minimal jordeffekt, og virker derfor kun på ukrudt, der *er* fremme, og desværre ikke på enårig rapgræs. Midlet ikke nygodkendt, men har været overskygget af DFF, bl.a. på grund af rapgræs-effekten. Prisen er ca. 2 kr./g.

Kerb 400 SC og LFS Propyzamid: Salgsforbud nu, som beskrevet i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 13**. Kerb 400 SC må bruges t.o.m. den 28. februar 2027, tilsvarende for LFS Propyzamid kun t.o.m. den 31. januar 2027.

Insektmidler

Kaiso Sorbie. (reg. 347-25) må sælges i år og bruges indtil d. 30. september 2027.

Kaiso S. er midlet, der kan bruges (med ca. 0,15 kg/ha) i raps om efteråret, fra st 14 (4 blad-st.), hvor søsterstoffet, Lamdex netop ikke er godkendt. Til brug i korn og dækker Lamdex fint af mod relevante skadedyr.

Kaiso S må kun bruges én gang i raps. Vi anbefaler derfor, at man max indkøber Kaiso S svarende til 0,15 kg pr. ha raps.

Vi vender tilbage med konkrete løsningsforslag til planteværn i vintersæd i næste nr.

RAPS

Aktuelt i raps

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Vær opmærksom på snegle efter regn

Sneglenes aktivitet har været lav under de tørre forhold, men sneglene findes fortsat i markerne. Den varslede nedbør kan hurtigt øge aktiviteten, så hold især øje med nyetablerede rapsmarker. Ved de første tegn på angreb, bør bekæmpelse sættes ind straks, da effekten er bedst, jo tidligere sneglene rammes.

Pas på med tidlig Belkar-behandling i varmt vejr

Under lune forhold med temperaturer over 18-20 °C kan en tidlig behandling med Belkar påvirke rapsen negativt. Afvent derfor at temperaturen kommer under 15 °C, og alle planter har opnået kravet på mindst tre løvblade ved behandling med 0,25 l/ha Belkar og 6 løvblade ved behandling med op til 0,5 l/ha Belkar. Risikoen for skade er størst i varmt vejr, hvor rapsen lettere stresses af hormonpåvirkningen.

Billede 1 For tidlig behandling med Belkar og samtidig høje temperatur kan give hormonpåvirkning på små rapsplanter. (Foto: Michael D. Fleng, SAGRO)

Timing af spildkornsbekæmpelse i pløjefri vinterraps er afgørende

Ved pløjefri etablering af vinterraps er det vigtigt at time bekæmpelsen af spildkorn korrekt. Målet er både at opnå en effektiv bekæmpelse og samtidig undgå, at spildkornet når at hæmme rapsens udvikling. Specielt vårbyg har en meget kraftig vækst, der hurtigt kan hæmme rapsen.

Under optimale forhold med tilstrækkelig jordfugtighed spirer størstedelen af spildkornet frem på samme tid. I sådanne situationer kan én behandling ofte være tilstrækkelig. I år vil de tørre forhold sikkert betyde, at spildkornet spirer frem over en længere periode og i flere hold.

Det gør det vigtigt at bekæmpe det først fremspirede spildkorn, inden det begynder at konkurrere med rapsen. Midlerne mod spildkorn standser væksten efter få dage, men der går ofte op til 14 dage inden planter begynder at blive gule. Så hvis spildkornet når at udvikle en tæt og kraftig bestand, kan der gå flere uger, før rapsen igen får overtaget. Denne konkurrence kan være kritisk i etableringsfasen og svække afgrødens udvikling.

Problemet ses ofte tydeligst i striberne efter halmstrengene, hvor mængden af spildkorn typisk er størst. Derfor må man under tørre forhold ofte acceptere, at en effektiv strategi kræver to behandlinger, så både den tidlige og den sene fremspiring rammes, så rapsen kan holdes fri for konkurrence.

Det ses i nedenstående billede, med grubbesået raps efter vårbyg. Her er første indsats mod spildkorn lykkedes fornuftigt, da væksten er stoppet. Men der er tegn på forsat tilvækst i de kraftigste områder, hvor et nyt hold spildkorn er fremspiret og i gang med buskningen. Her vil det nok være nødvendigt med en opfølgende indsats mod spildkorn.

Billede 2 Vårbyg spildkorn bekæmpet rettidigt i vinterraps. Væksten er stoppet i de vårbygplanter der var fremspiret først. Men nu er anden hold spildkorn på vej. Mest udtalt i de kraftige pletter. (Foto: Michael D. Fleng SAGRO)

Valg af middel mod spildkorn og græsukrudt i vinterraps

Vi anbefaler som udgangspunkt Agil til bekæmpelse af spildkorn, da det er den billigste løsning og samtidig fuldt på højde med Focus Ultra, når målet er bekæmpelse af spildkorn. Focus Ultra bør primært vælges, hvor der er behov for bekæmpelse af grovere græsukrudsarter, eksempelvis italiensk rajgræs.

Vejledende dosering af Agil mod spildkorn med max 2-3 blade:

- Byg: 0,25 - 0,3 l /ha
- Hvede og rug: 0,30 - 0,40 l/ha

Både Agil og Focus Ultra må anvendes fra rapsens vækststadie 13 (tre løvblade udfoldet).

Ved langstrakt fremspiring af spildkorn kan en delt behandling være en fordel:

- Agil er godkendt til splitbehandling med $2 \times 0,37$ l/ha om efteråret. Der skal være mindst tre ugers interval mellem behandlingerne.
- Max. dosis ved 1 kørsel er 0,54 l /ha i st. 13, og max 0,74 l/ha i st. 16 ved 1 kørsel
- Focus Ultra er godkendt til splitbehandling med $2 \times 0,5-1,0$ l/ha med minimum syv dages interval mellem behandlingerne.

Ved behov for doseringer over 1,0 l/ha Focus Ultra, eksempelvis mod kraftige angreb af italiensk rajgræs, må midlet kun anvendes én gang pr. vækstsæson.

FRØGRÆS

Afpudsning af frøgræsudlæg

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Husk den vigtige afpudsning af frøgræsudlægget

For at stimulere skuddannelsen og dermed lægge grundlaget for næste års frøudbytte er det vigtigt at få afpudset

stubben i udlægsmarkerne. Stubben skaber mere skygge, end man umiddelbart forventer, og lysforholdene har stor betydning for dannelsen af nye skud og dermed antallet af aksbærende strå i næste høstår.

Hvor halmen er snittet, kan afpudsning under tørre forhold samtidig bidrage til en bedre fordeling af halmen. Afpudsningen får halmresterne til at falde ned mellem græsplanterne, så de i mindre grad skygger for udlægget.

Billede 3 Frøgræsudlægget står i skygge fra vårbygstubben, og derfor bør stubbene afpudses ned i 5-7 cm højde snarest muligt. (Foto: Niels Holmgård SAGRO)

Når du alligevel er i marken, bør du samtidig vurdere behovet for bekæmpelse af frøukrudt. Vær især opmærksom på kamille, forglemmigej, fuglegræs, haremad, hyrdetaske, kruset skræppe, spildraps og valmue.

Ukrudtsbekæmpelse i efteråret

Express 50 SX kan anvendes mod de nævnte arter frem til 30. september med:

- 7,5 g/ha Express 50 SX + 0,2 l/ha sprede-/klæbemiddel

For at styrke effekten mod blandt andet hyrdetaske, agerstedmoder, ærenpris og tvetand kan der tilsættes:

- 0,05-0,07 l/ha DFF

Bekæmpelse af spildkorn i frøgræsudlæg

Moderate mængder spildkorn kan ofte holdes nede ved hjælp af gentagne afpudsninger i løbet af efteråret. Er forekomsten derimod så kraftig, at den truer udlæggets udvikling og overlevelse, kan en kemisk bekæmpelse være nødvendig.

Agil 100 EC er godkendt til mindre anvendelse mod spildkorn om efteråret i flere frøgræsarter. Den anbefalede behandling er:

- 0,12 l/ha Agil 100 EC + 0,10 l/ha sprede-/klæbemiddel

Behandlingen udføres efter høst af dæksæden, når spildkornet har 1-2 blade. Skånsomheden over for udlægget er størst ved tidlig behandling, og det anbefales derfor at sprøjte så tidligt som muligt om efteråret.

Bemærk, at der ikke må behandles med Agil ved udsigt til nattefrost. Der er risiko for afgrødeskade, og da de enkelte sorter kan have forskellig følsomhed over for midlet, bør den endelige behandlingsstrategi aftales med den lokale frøavlskonsulent og/eller det frøfirma, som avlskontrakten er indgået med.

GENERELT

Forbud mod jordbearbejdning før vårsæd

Af planterådgiver Daniel Sørensen

Der er mange regler for, hvornår man må jordbearbejde forud for vårsæd (se tabel 1), samt hvilken form for jordbearbejdning der er undtaget i forbudsperioden (se tabel 2)

Herudover kan man få dispensation til at måtte foretage jordbearbejdning hvis man har marker med Kartoffelbrok/Kartoffelcystenematoder, som er pålagt restriktioner fra SGAV. Eller hvis man har angreb af Aksløberen og Aksløberens larve. Derved vil man være fritaget for nedenstående regler.

Tabel 1 Her ses datoer for hvornår forbuddet slutter for de forskellige jordtyper.

FORBUD MOD JORDBEARBEJDNING	
Fra høst	Forbud mod jordbearbejdning før forårssåede afgrøde
1. oktober	Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord med JB 7-9 og nedvisning af ukrudt og spildfrø må finde sted, hvor der er forbud mod jordbearbejdning
1. november	Slut på forbud mod jordbearbejdning på ler- og humus jord med JB 5-6 og JB 10-11 og slut på forbud mod jordbearbejdning på arealer, hvor der har været dyrket kartofler samt på arealer, der skal anvendes til lægge- eller spisekartofler i den kommende sæson
1. februar (efterfølgende kalenderår)	Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandjord (JB 1-4)
Det er dog tilladt at foretage følgende aktiviteter på arealer, hvor forbuddet er gældende:	
- Gyllenedfældning på udlægsgæs efter korn eller helsæd - Høst, presning og indsamling af halm - Kalkning - Tromling - Etablering og vedligeholdelse af dræn - Overfladisk halmstrigling, der har til formål at fordele halmen jævnt på arealet.	

Tabel 2 Her ses hvilke undtagelser der er fra forbuddet. Men punkt 1 er reelt ikke en undtagelse da andre regler i plantedækkebekendtgørelsen kræver at man etablerer en ny afgrøde inden 4 uger fra jordbehandlingen er sket og de nævnte efterafgrøder skal efterfølges af en forårssået afgrøde. Dette er noget modsigende, så se bort fra denne undtagelse.

Du skal være opmærksom på, at der er en række undtagelser til forbuddet mod jord-bearbejdning forud for forårssåede afgrøder. Nogle arealer er helt fritaget fra forbud-det, mens der for enkelte arealer er lempet i reglerne i forhold til de generelle restriktioner.

Nedenstående arealer er fritaget fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning:

- Arealer, hvor der er etableret pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder, eller obligatoriske målrettede efterafgrøder samt alternativer til disse efterafgrøder
- Arealer der anvendes til at opfylde betingelser for tilskud til kvælstofreducerende virkemidler efter bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler m.v.
- Arealer, hvorpå der samme år har været dyrket roer.
- Arealer, hvorpå der det kommende forår skal dyrkes sukkerroer til fabrik.
- Arealer, som drives af virksomheder, der er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion.
- Arealer, hvorpå der samme år har været dyrket gartneriafgrøder
- Arealer, hvorpå der det kommende forår skal dyrkes gartneriafgrøder
- Arealer, hvorpå der ifølge skriftlig aftale med en offentlig myndighed ikke må anvendes plantebeskyttelsesmidler.
- Arealer, hvorpå der samme år har været dyrket flerårige vedplanter.
- Arealer, hvorpå der skal dyrkes flerårige vedplanter.
- Arealer, hvorpå der samme år har været dyrket kolbe- og kernemajs.
- Arealer, der benyttes i forskningsprojekter, som indsamler landbrugsfaglige data, hvorpå der er meddelt dispensation fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning

Omlægning af fodergræsmarker

Til sidst er der også særlige regler der gør sig gældende hvis det er jordbearbejdning for at omlægge fodergræsmarker. Her må JB 7-9 som de eneste opløjes før vinter, dog først 1. november. (se tabel 3)

Tabel 3 Her ses hvornår der er forbud mod omlægning af fodergræsmarker.

Der gælder følgende for omlægning af fodergræsmarker:

- Fodergræsmarker på lerjord (JB 7-9) må du opløje fra den 1. november, hvis arealerne skal anvendes til en forårssået afgrøde i det efterfølgende kalenderår.
- Fodergræsmarker kan omlægges til fodergræs, grønkorn med græsudlæg og vinterraps senest 15. august.
- Virksomheder, der er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion, er ikke omfattet af reglerne om forbud mod omlægning af fodergræs.

TIDSLINJE FOR FORBUD MOD

OMLÆGNING AF FODERGRÆS

1.juni	Start på forbud mod omlægning af fodergræs
15. august	Senest omlægning af fodergræs til fodergræs, til grønkorn med græsudlæg eller til vinterraps.
1. november	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs på lerjord (JB 7-9)
1. februar (efterfølgende kalenderår)	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs

Permanent græs med afgrødekode 252 anses ikke som værende fodergræs, og må omlægges både efterår og forår og er dermed fritaget for ovenstående regler.

Alt græs må dog ikke omlægges i hele kalenderåret, hvis man har søgt om Miljø og Klimavenligt græs tilskud i Fællesskemaet.

Nedenfor i tabel 4 ses hvilke græstyper/koder der betragtes som fodergræs og dermed er underlagt ovenstående regler om forbud mod omlægning af fodergræs.

Tabel 4 Her ses hvilke afgrødekoder der betragtes som fodergræs.

Følgende afgrødetyper betragtes som fodergræs og er derfor omfattet af reglerne om forbud mod omlægning af fodergræs:

- 173 - Kløver til slæt
- 255 - Permanent græs, under 50% kløver/lucerne
- 257 - Permanent græs, uden kløver
- 260 - Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælglpl. (omdrift)
- 261 - Kløvergræs, over 50 % kløver (omdrift)
- 262 - Lucerne, lucernegræs, over 50 % lucerne (omdrift)
- 263 - Græs uden kløver (omdrift)

Hvis du er i tvivl om hvilken afgrødekode der er søgt på i netop din mark, kan det ses i fællesskemaet, hvor man også kan se om der er ansøgt om Miljø og klimavenligt græs, som betyder at græsmarken skal blive liggende hele kalenderåret. Tag gerne fat i din planterådgiver, hvis du får brug for hjælp til at finde rundt i regeljungen.

Sen etablering af efterafgrøder

Af planterådgiver Jonas Johansen

Husdyr- og pligtige efterafgrøder, samt frivillige- og obligatoriske efterafgrøder skal være etableret senest den 20. august. Kan efterafgrøderne ikke etableres inden den 20. august kan disse etableres i en udskudt etableringsperiode fra den 21. august til den 7. september. Vælges der udskudt etablering medfører dette et kvotetræk, som er afhængig af såtidpunkt og omfang af tildelt husdyrgødning. Kvotetræk kan se i tabel 5.

Har du præcisionsudstyr, er det muligt at få kvotereduktion pr. dag du sår dine efterafgrøder sent. Der er følgende krav til dokumentation

- Logfil i SHAPE-format, der kan dokumentere, at du har udført positionsbestemt og datobestemt såning af dine efterafgrøder.
- Husk at dokumentationen skal opbevares i 5 år fra udløbet af planperioden 2025/2026, og denne skal kunne fremvises ved en eventuel kontrol.

Tabel 5 Træk i kvælstofkvote for hver hektar med pligtige-, husdyr-, og målrettede efterafgrøder etableret efter 20. august.

Udbragt organisk gødning i planperioden 2024/2025	Efterafgrøder i 2026 sået i perioden	Kvotekorrektion pr. ha efterafgrøder
Mindre end 80 kg N/ha	21. august - 24. august	8,8 kg N
	25. august - 28. august	16,5 kg N
	29. august - 7. september	30,9 kg N
80 kg N/ha eller derover	21. august - 24. august	14,2 kg N
	25. august - 28. august	26,6 kg N
	29. august - 7. september	49,8 kg N

Regler ved pligtige- og husdyrefterafgrøder

Hvis du har opsparede efterafgrøder fra forrige planperioder, kan disse benyttes i stedet for kvotetræk. Dette er dog kun gældende for pligtige- og husdyrefterafgrøder. Af tabel 6 kan ses, hvor mange ha. opsparede efterafgrøder der kan erstatte sen etablering.

Tabel 6 opsparede efterafgrøder som kan erstatte sen etablering.

Såtidspunkt	Brug af opsparede efterafgrøder i ha
21. august - 24. august	0,08
25. august - 28. august	0,15
29. august - 7. september	0,28

Brug af opsparede efterafgrøder fra ”Efterafgrødebanken”

Når den nye kvælstofregulering træder i kraft i 2027, kan der overføres efterafgrøder opsparet i de forrige planperioder. Dog kan disse ikke overføres 1 til 1, i stedet kan der maksimal overføres efterafgrøder svarende til 0,5 % af bedriftens andel af den samlede statusbelastning i kystoplandet. I grovetræk svarer dette til, at der kan overføres 1 ha opsparede efterafgrøder pr. 100 ha dyrket areal. Da denne grænse for overførsel af efterafgrøder er så lav, kan det overvejes at bruge af de opsparede efterafgrøder i denne sæson.

Sådan opfylder du aktivitetskravet for grundbetaling på brak- og græsarealer

Af planterådgiver Peter Siebert

Husk at overholde aktivitetskravene for grundbetaling (GB) på brak- og græsarealer.

For at et areal er støtteberettiget til grundbetaling, skal der ske en landbrugsaktivitet i løbet af året. For græsarealer er der forskellige datoer, som er gældende, afhængig af om arealet er tilmeldt som græs, brak eller har et tilsagn om pleje af græs- og naturarealer eller andre typer af miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ).

I nedenstående tabel kan du se, hvornår du senest skal have overholdt aktivitetskravet for dine arealer med græs afhængig af, hvordan de er tilmeldt i Fællesskemaet.

Tabel 7 Minimumskrav til overholdelse af aktivitetskrav for græs og brakarealer samt arealer med tilsagn til pleje af græs- og naturarealer.

Afgrøde	Ordning/forpligtelse		Aktivitetskrav	Minimumskrav til GB	Bemærkning
Græs	Permanente/omdrift græsarealer		1. juni-25. oktober	Afpudsning	Krav til slæt/afgræsning, hvis arealet er anmeldt med en N-kvote. Krav til antal af slæt og udbytte afhænger af valgt N-kvote.
Slåningsbrak (sommerslåning)	Brakarealer		1. august-25. oktober	Afpudsning	- Det afslåede materiale fra marken må IKKE fjernes. - Blomster- og bestøverbrak må også slås af. Tag evt. billeder med Jordbrugsfoto.
Tilsagnsordninger - MVJ/PLG ¹⁾	Slæt (Tilsagn fra før 2026)		21. juni-15. september	Slæt	Forbudsperiode 1. maj-20. juni
	Slæt (Tilsagn start 2026)		1. september-25. oktober	Slæt	Forbudsperiode 1. maj-31. august
	Afgæsning	Synligt afgræsset	Inden 15. september	Mindst 50 % af plantedækket tydeligt afbidt.	
		Fast græsningstryk	Minimumsantal af storkreaturer på arealet i juni, juli og august.	Fast græsningstryk.	Ingen krav til afgræsning, kun til minimumsantal af dyr.
		Ekstensiv græsning	Fra 15. oktober til 30. november 2026 skal du tage og indsende billeder (ved brug af styrelsens App, "Jordbrugsfoto"), som dokumenterer, at tilsagnsmarkerne har været omfattet af græsning.	Græsning i løbet af perioden 1. januar til 30. november.	I perioden 1. maj til 30. november er slæt og fladedækkende afpudsning IKKE tilladt.

1 Generelle regler for almindelige 5-årige tilsagn (66, 67, 68 og 69) til pleje af græs- og naturarealer. Der kan gælde andre regler for andre typer af miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ-tilsagn). Se derfor dit tilsagnsbrev for hvilke forpligtelser der er gældende på dine arealer.

Hvis ikke aktivitetskravet er overholdt, er arealet ikke støtteberettiget. Som flere har bemærket og oplevet i de senere år, kontrollerer Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) via satellitbilleder løbende, hvorvidt f.eks. aktivitetskravet er overholdt. For aktivitetskravet til grundbetalingsordningen bliver der i starten af oktober lavet en satellitanalyse på alle arealer ansøgt under grundbetalingsordningen. Hvis analysen ikke kan konstatere, at aktivitetskravet er overholdt, vil du modtage et høringsbrev med krav om, at der skal indsendes billeder som dokumentation for, at aktivitetskravet er overholdt.